

HOMENATGE A LA MEMÒRIA D'EN JOSEP CARNER

Per Jesús Farrés

Carner and Guerau de Liost.

Enguany s'escau el centenari del naixement del poeta Josep Carner; i els mitjans de comunicació de la nostra terra han airejat oportunament la seva memòria, ja que aquesta personalitat sobresortint de les nostres lletres no és encara coneguda a bastament per les noves generacions.

Els que vàrem néixer quan En Carner ja havia publicat prop d'una dotzena de llibres, i apreníem de memòria les seves poesies amoroses per a recitar-les a cau d'orella de les noies que volíem enamorar, hem tingut sempre una mena de veneració envers aquella figura quasi mítica, que molts de nosaltres no havíem vist mai de prop.

L'única vegada que el vaig veure fou l'any 1935, en els Jocs Florals de Barcelona, quan en un petit grup, perduts entre la multitud, acompanyàvem el nostre caríssim mestre Mn. Camil Geis al Palau de la Música Catalana, on rebè la Viola d'or el mateix dia que En Josep Carner rebia la Flor natural.

Els atzars de la vida i el va-i-ve dels gustos literaris no ens allunyaren mai de l'admiració d'aquell mestre; i en la meua biblioteca hi figuren en lloc distingit els llibres que n'he pogut aplegar.

Un dels que hi tinc m'ha pervingut de la biblioteca del

que hauria estat el meu sogre si hagués viscut. En Salvador Sabater i Oliver. I, curiosament, és un llibre que quasi mai no he vist esmentat entre les llistes d'obres d'En Carner. És una novel·la titulada "La malvestat d'Oriana", editada a Barcelona l'any 1910 i dedicada per En Carner "A Guerau de Liost, pros cavaller i altíssim poeta"; escrita amb un català volgudament arcaic, amb la interpolació de varis poemes que són una mena de contrapunts a les situacions que la narració exposa; i amb temes completament aliens al curs de la narració.

En el volum titulat "Obres completes - Poesia" de Josep Carner, publicat a Barcelona per Editorial Selecta l'any 1957, hi figuren algunes de les poesies d'aquesta novel·la, i d'altres, no.

Una d'elles, que no he vist mai publicada en cap recull dels seus escrits, considero que no és negligible, situant-la en el seu lloc dintre de l'obra d'En Josep Carner; i crec que la seva publicació a "QUADERN" pot constituir un acte d'homenatge, modest i cordial, a la memòria del nostre ínclit poeta.

Heu-vos-la ací, conservant estrictament la mateixa ortografia amb què aparegué en l'esmentat llibre de "La malvestat d'Oriana":

*Com fan els Stramps a llahor de la Montanya
de Montserrat.*

Oh Vianant de l'infinita vía!
en els teus ulls contempladors hi portes
tota la llum y el foc de ta existencia.
Desamparats de la vital onada,
ton peu es laç y adolorits tos braços.
Ab ton esguart a tot arreu camines
y ab quín repós a tot arreu descansas.
oh tu, qui Deu en tota cosa troves!

Jo se un indret hont s'aixecà la terra
y com el cel esdevenia blava,
y com jamay sentintse generosa
se prodigà per innumbrables cimes!

Jo sé un indret hont les verdors se penjen
entre l'abím y'l cel, entre ayre y ayre,

ahont el baf se purifica en boyra
y ahont apar la quietut mes santa.

Es Montserrat, l'humil, vestit de boixos;
com nostra gent es aspre y dolç alhora;
te la color devota y recullida
d'un cel suau ahont el sol s'hi pongui.
Es Montserrat, el somni fet montanya
qui s'alça en pau damunt les gents frenètiques.
Ves al etzar y'l trovaràs de sobte;
oh Vianant, tots els camins hi saben!

Si desde'l pla volguessis enfilarthi,
com son planers, rebutjaràs els hòmens;
cal avesart als llunyedàs qui fugen
esporuguits de veure com t'enlayres,
a aquell anar fonentse de les coses,
y al goig reyal de véureles petites,
y a trobar cims enllà de les planures,
y a saber mars enllà de les montanyes.

Rajant al fons de cova tenebrosa
 les aigües son més clares y més fresques,
 y ja may mes les torben les ruixades,
 el sol, els vents y el copdiciar dels homens.

A Montserrat hi se una cova fosca,
 allà una deù eternament hi raja;
 y follament s'empenyen les escumes
 y el doll d'amor somriu a les tenebres.

Era de nit y cap pastor dormia.
 Un orfanell de cabellera rossa
 guaytava amunt ab una gran tristesa.
 Soltadament vegé una llum molt pura.
 Mare de Deu, vos erau dins la cova,
 doll de mercès, fontana inestroncable,
 pou de virtut, cascada generosa,
 riu fecondant y mar sense riberes.

Mes ja no sou dins el secret de l'ombra
 ja us han alçat y us han mostrada als pobles;
 blanques, les naus y les ciutats us guayten.
 Y vos regneu, oh Bruna del sol nostre;
 regneu demunt tota la gent, qui us crida
 ab un clamor del fons de les entranyes,
 y els ulls ardents us anomenen bella,
 y els brassos alts us anomenen mare.

Ja us han bastit palau de sobirana;
 tots els colors a les vitralles riuen,
 les llanties son com un gran bosc d'estrelles,
 se sent l'amor de les flayroses fustes,
 els ciris blancs com aymadors llangueixen,
 els sants son clars y hermosos pe'ls retaules
 y van a Vos perfums d'herbes senzilles
 y veus d'infant en vostre chor ressonen.

Com unes flors alegrement descloses,
 riuen al cel les cándides ermites
 ab un tritlleig de campanetes blanques.
 També son blancs tots els vellets que hi miren
 com cada jorn se va migrant la terra
 y com els cels a cada jorn s'aixamplen;
 y per la gent tota renou y furies
 ells fan ab boix creuetes y rosaris.

Passat mitjorn, quan l'or va fentse pàlit
 y frescament les aus canten pe'ls arbres,
 del monestir ixen estols de monjos.
 Alts, y serens de la quietut de sempre,
 van caminant ab un posat d'inmòvils,
 ben acullits per la dolçó amistosa
 dels ayres clars y les movibles fulles;
 y sempre units, y llunyadants, y foscos.

Enllà d'enllà dels segles, la montanya
 feu ab el cel les noccs rioleres.
 Vella com es, encare es amorosa.
 Per xò devant la secular amiga
 —la solitud inmensa qui devalla,

Carner en un dibuix de Grau Sala.

al sê l'hivern, de les més altes cimes,—
 el vel nuvial se posa temorega,
 el vel lleuger de les flotantes boires.

Ixen arreu dreces qui s'enfilen
 en mitg d'abíms y roques a mitg caure;
 heroycament fan vía, tan petites.
 Y menyspreuant els giravols supèrflus
 van cap al cim sense volerse torce.
 Es ben sortat qui per dreces munta,
 que mentre'ls peus fan un remor de códols
 l'ànima riu a la claror creixenta.

Aqueix etern aquietament dels aires,
 aqueix repòs com d'una celda inmensa,
 y aqueix perfum de flors no ben descloses
 y eixa blavor que'ns invadeix ab calma,
 venen del temps en que's trobá María;
 de dés llavors es Montserrat ple d'àngels
 y a tot arreu hi han llavis qui sospiren,
 y a tot arreu hi han ales qui tremolen.

Ex es l'indret florit de maravelles,
 eixa es la gran montanya retallada;
 la nostra gent, en qualsevulla cima
 enllà la guayta y alça els braços.

Es la pietat de nostra terra aixuta,
 l'aspre sentor qui puja dels restobles.
 Oh Vianant de l'infinita vía;
 si has arribat fins aqueix lloch, atúrat!